



RUSYA’NIN TARIM ÜRÜNLERİNDE KARŞILAŞTIRMALI ÜSTÜNLÜĞÜ

Güçgeldi Bashimov®

Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÖZET

Bugün Rusya dünyanın önemli tarım ürünleri ihracatçısı ve ithalatçısıdır. Tarım sektörü Rusya'nın iç ve dış ticaretinde önemli rol oynamaktadır. Bu çalışmanın ana amacı 2001-2013 döneminde Rusya'nın tarım ürünlerindeki karşılaştırmalı üstünlüğünü belirlemektir. Çalışmada Balassa'nın Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler indeksinden yararlanılmıştır. Çalışmada HS (Uyumlaştırılmış mal tanım ve kod sistemi) kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre Rusya HS 03, 10, 14, 15, 18 ve 24 kodlu ürün gruplarında karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir.

Anahtar Kelimeler: *İhracat, Rusya, Tarım*

JEL Sınıflandırması: F14, Q17

1. GİRİŞ

1990'lı yılların başında Sovyetler Birliği'nin dağılması ile birlikte geçiş dönemi sürecinde (1991-1999) Rusya ekonomisinde keskin bir düşüş yaşanmıştır. 1998 yılında yaşanan finansal kriz sonrasında Rusya ekonomisi tekrar yükselişe geçmiştir. 1999-2008 yılları arasında Rusya'nın GSYİH'sı yıllık 7'nin üzerinde bir büyüme sergilemiştir. 2008 yılında yaşanan küresel krizin etkisi ile birlikte Rusya ekonomisi 2009 yılında %7,8 oranında daralmış olsa da izleyen yıllarda tekrar yükselişe geçmiştir (Salputra ve ark., 2013:1). Rusya net ihracatçı bir ülke olup ihracat gelirleri GSYİH'nın dörtte birini oluşturmaktadır. Toplam ihracatın %70'ni mineral ürünler oluşturmakta (Korgun, 2013:1), tarım ürünlerinin ülke ihracatındaki payı ise %2 dolayındadır (Salputra ve ark., 2013:5). Tarım sektörü uzun yıllardan beri Rusya ekonomisinde önemini korumaktadır. 1990'lı yıllarda yaşanan ekonomik durgunluğa rağmen tarımsal üretimde önemli artışlar elde edilmiş ve 2000'li yıllardan beri Rusya dünyanın en önemli tarım ürünleri üreticisi ülkelerden biridir. Ancak tarım dışı sektörlerin ekonomideki ağırlığı hızlı bir şekilde artış göstermiş ve tarımın GSYİH'daki payı 1991-2011 döneminde %14,3'den %4'e gerilemiştir. Bununla birlikte toplam işgücünün %9'u tarımda istihdam edilmektedir (Salputra ve ark., 2013:5).

Rusya hububat ve baklagiller üretiminde dünyada beşinci sırada yer almaktadır. Rusya'nın yıllık buğday üretimi yaklaşık 50 milyon ton olup dünya buğday üretiminin %6-8'ini ve ihracatın %10'unu oluşturmaktadır. Arpa buğdaydan sonra ikinci en önemli ürünlerden biridir. Rusya'nın yıllık arpa üretim miktarı 16 milyon ton ve dünya arpa üretimi ve ihracatındaki payı sırasıyla %12 ve %14'dür. Rusya ayçiçeği üretiminde de dünyanın önde gelen ülkelerinden biridir. Son 10 yılda ayçiçeği yağı ihracatı rekor düzeylere ulaşmıştır (Stanojevic, 2014:95). Bugün Rusya dünyanın en önemli hububat ihracatçısı iken, aynı zamanda da en önemli et, süt ve şeker ithalatçısıdır (Kiselev ve Romashkin, 2012:2).

Bu çalışmada Rusya'nın tarım ürünlerinde karşılaştırmalı üstünlüğü belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla Balassa'nın Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler indeksinden yararlanılmıştır. Bu çalışma Rusya'nın tarım ürünleri ticaretindeki ekonomik performansının ortaya konulabilmesi açısından önem arz etmektedir.

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Bu bölümde tarım sektörünün karşılaştırmalı üstünlüğünü ölçmeye yönelik yapılmış önemli çalışmalardan bazıları hakkında özet bilgiler sunulmaktadır.

Fertö ve Hubbard (2003), Macaristan tarım sektörünün rekabet gücünü analiz etmişlerdir. Araştırma sonucunda Macaristan'ın hayvansal ürünlerde karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Savin ve Winker (2009), Rusya'nın uluslararası rekabet gücünü Balassa'nın Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler indeksi ile Lafay indeksini kullanarak analiz etmişlerdir. Araştırma sonucunda Rusya'nın ağırlıklı olarak petrol ve petrokimya, odun ve odun ürünleri, kimyasal gübre vb. ürünlerde karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Çoban vd., (2010), Türk tarım sektörünün AB karşısındaki rekabet gücünü Balassa'nın AKÜ indeksini kullanarak analiz etmişlerdir. Çalışmada Türkiye'nin meyve ve sebze, şeker ve şeker ürünlerinde karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu belirlenmiştir.



Kanaka ve Chinadurai (2012), Hindistan tarım ürünlerinin karşılaştırmalı üstünlüğünü AKÜ ve Açıklanmış Simetrik Karşılaştırmalı Üstünlükler (ASKÜ) indeksini kullanarak analiz etmişlerdir. Araştırma bulgularına göre Hindistan pirinç, çay, yer fıstığı gibi ürünlerde karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir. Erkan (2012), çalışmasında Türkiye'nin geleneksel ihraç tarım ürünlerinden olan 7 ürünün (kuru incir, kuru üzüm, kuru kayısı, fındık, antepfıstığı, ceviz ve badem) rekabet gücünü analiz etmiştir. Araştırmasında Balassa'nın indeksi ile beraber Vollrath indeksini, ihracat-ithalat oranı indeksini, net ticaret indeksini kullanmıştır. Analiz sonucunda Türkiye'nin badem ve ceviz hariç diğer 5 üründe karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğunu tespit etmiştir. Ishchukova ve Smutka (2013), Rusya tarım sektörünün uluslararası rekabet gücünü Balassa, Vollrath ve Lafay indekslerini kullanarak analiz etmişlerdir. Analiz sonucuna göre Rusya tahıllar ve bitkisel yağ ihracatında karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir.

3. MATERYAL ve YÖNTEM

Çalışmada Uyumlaştırılmış Mal Tanım ve Kod Sistemi (Harmonized Commodity Description and Coding System) kullanılmıştır. HS sınıflandırması içinde yer alan tarım ürünlerine ait başlıklar Çizelge 3.1'de sunulmaktadır. Araştırmada kullanılan veriler dolar bazında olup Uluslararası Ticaret Merkezi'nin internet web sitesinden derlenmiştir. Araştırma 2001-2013 dönemini kapsamaktadır.

Bu çalışmada Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler indeksinden yararlanılmıştır. Söz konusu indeks ilk kez Liesner (1958) tarafından ortaya atılmış, daha sonra ise Balassa (1965) tarafından yeniden tanımlanarak geliştirilmiş ve Balassa indeksi olarak da adlandırılmaktadır. AKÜ indeksi bir ülkenin güçlü ve zayıf ihracatçı sektörlerini belirlemeye yönelik çalışmalarda kullanılmaktadır (Aiginger, 2000:82; Fertö ve Bojnec, 2007:7). AKÜ indeksi şu şekilde formüle edilmektedir:

$$AKÜ_{ij} = [(X_{ij} / X_i) / (X_{wj} / X_w)] \quad (3.1)$$

Burada;

$AKÜ_{ij}$: i ülkesinin j malı için AKÜ indeksini,

X_{ij} : i ülkesinin j malı ihracatını,

X_i : i ülkesinin toplam tarım ürünleri ihracatını,

X_{wj} : Dünya j malı ihracatını,

X_w : Dünya toplam tarım ürünleri ihracatını ifade etmektedir.

AKÜ indeksi sıfır ile sonsuz arasında değerler almaktadır. Eğer indeks değeri birden büyükse o ülkenin ilgili sektörde karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu söylenir. Eğer indeks değeri birden az ise ülkenin ilgili sektörde karşılaştırmalı dezavantaja sahip olduğu söylenir (Fertö ve Bojnec, 2007:7, Amighini, 2005:211).

Ürün Kodu	Ürün Adı
01	Canlı hayvanlar
02	Etler ve yenilen sadakat
03	Balıklar, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar ve suda yaşayan diğer omurgasız hayvanlar
04	Süt ürünleri, yumurtalar, tabii bal, diğer yenilebilir hayvansal menşeli ürünler
05	Diğer hayvansal menşeli ürünler (kıl, kemik, boynuz, fildişi, mercan, bağırsak, vb.)
06	Canlı ağaçlar ve diğer bitkiler; yumrular, kökler ve benzerleri; kesme çiçekler ve süs yaprakları
07	Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular
08	Yenilen meyveler ve yenilen sert kabuklu meyveler; turunçgillerin ve kavunların ve karpuzların kabukları
09	Kahve, çay, Paraguay çayı ve baharat
10	Hububat
11	Değirmencilik ürünleri; malt; nişasta; insülin; buğday glütenu
12	Yağlı tohum ve meyveler; muhtelif tane, tohum ve meyveler; sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler; saman ve kaba yem
13	Lak, sakız, reçine ve diğer bitkisel özsu ve hülusalalar
14	Örölmeye elverişli bitkisel maddeler, tarifinin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan bitkisel ürünler
15	Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar; yemeklik katı yağlar; hayvansal ve bitkisel mumlar
16	Et, balık, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar veya diğer su omurgasızlarının müstahzarları
17	Şeker ve şeker mamulleri
18	Kakao ve kakao müstahzarları
19	Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları; pastacılık ürünleri
20	Sebzeler, meyveler, sert kabuklu meyveler ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar
21	Yenilen çeşitli gıda müstahzarları (kahve hülusalaları, çay hülusalaları, mayalar, soslar, diyet mamaları, vb.)
22	Meşrubat, alkollü içkiler ve sirke
23	Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri; hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler
24	Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler

Tablo 3.1 Tarım Ürünlerine Ait Ürün Kod ve İsimleri, *Kaynak:* INTRACEN

4. BULGULAR

4.1. Rusya Tarım Ürünleri Dış Ticaretindeki Gelişmeler

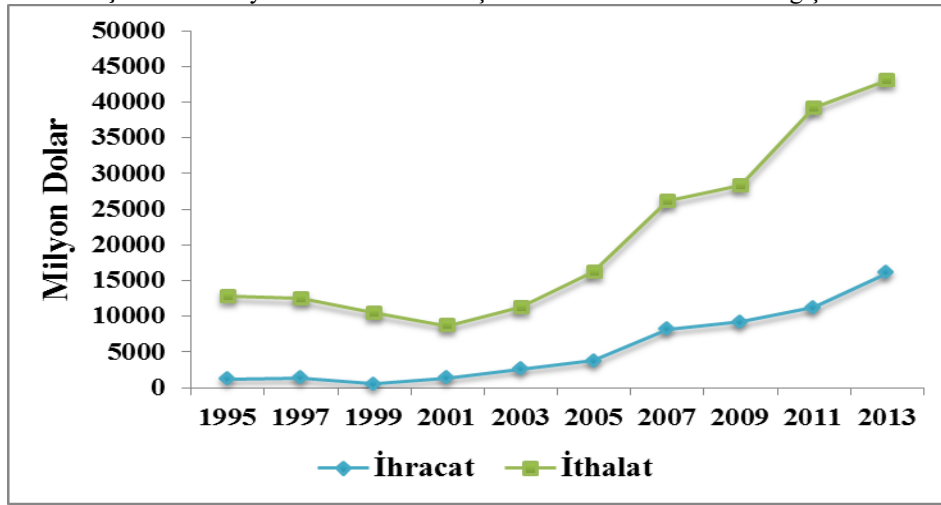
Rusya dünyanın en önemli tarımsal sanayi ülkelerinden birisidir ve birçok önemli tarımsal ürünlerin ihracatçısı ve ithalatçısıdır. Rusya, Sovyetler Birliği döneminde tarımsal üretimde kendi kendine yeterli bir ülkeydi ve önemli bir tarım ürünleri ihracatçısıydı. Ancak 1980'li yıllardan itibaren ülkenin tarımsal üretim ve dış ticaret yapısında radikal değişimler yaşanmaya başlamıştır. 1990'lı yılların başlarında dış ticarete liberalleşme süreci benimsenmiştir. Dış ticarete serbestleşme sonucu bir yandan GSYİH'da önemli artışlar elde edilirken, diğer yandan da yabancı üreticilerle rekabet etmeye hazır olmayan yerli üreticiler korumasız bırakılmıştır. Bunun sonucunda ülkede tarımsal üretim gerilerken, ithalat artmıştır. Dolayısıyla Rusya, tarımsal üretimdeki gerileme ile net ithalatçı ülke konumuna gelmiştir (Vasilieva, 2012).

1990'lı yıllarda tarım ürünleri ihracatındaki gerilemeye rağmen 21. yüzyılın ilk on yıllık döneminde tarım ürünleri ihracatında hızlı bir artış söz konusudur. Rusya'nın 1995 yılında 1,3 milyar dolar olan tarım ürünleri ihracatı 2013 yılında 16 milyar dolara ulaşmıştır. Dolayısıyla 1995-2013 döneminde Rusya tarım ürünleri ihracatı 11 kat artış göstermiştir. Rusya tarım ürünleri ihracatının %50'den fazlasını hububat, şeker pancarı, bitkisel yağlar ve patates oluşturmaktadır. 2002 yılından bu yana Rusya dünyanın en büyük tahıl

tedarikçilerinden biri haline gelmiştir. Rusya'nın ihracat yaptığı önemli pazarlar arasında Kazakistan, Ukrayna, Azerbaycan, Mısır, Türkiye ve Gürcistan yer almaktadır (Kiselev ve Romashkin, 2012:2; Vasilieva, 2012).

Rusya tarım ürünleri ithalatı 2013 yılında 43 milyar dolara ulaşmış olup, ithalatın önemli bir kısmını şeker, et, süt ve diğer hayvansal ürünler oluşturmaktadır. 2011-2013 döneminde tarım ürünleri ithalatı rekor bir seviyeye ulaşmıştır. Bu dönemde tarım ürünleri ithalatının ortalama değeri 40,9 milyar dolar olmuştur. Ancak son yıllarda tarım ürünleri ithalatının artış hızı düşmektedir. Örneğin 2010 yılında tarım ürünleri ithalatı bir önceki yıla göre %19 oranında artış gösterirken, bu oran 2011 yılında %17, 2012 yılında %3 ve 2013 yılında ise %6 olarak gerçekleşmiştir. En çok ithalat yapılan ülkeler arasında Brezilya, Ukrayna, Almanya, ABD, Polonya, Beyaz Rusya gibi ülkeler yer almaktadır.

Şekil 4.1 Rusya Tarım Ürünleri Dış Ticaretinin Yıllara Göre Değişimi



Kaynak: FAO ve INTRACEN

4.2. Rusya Tarım Sektörünün Karşılaştırmalı Üstünlüğü

Bu çalışmada Rusya'nın tarım sektöründeki karşılaştırmalı üstünlüğü Balassa'nın AKÜ indeksi kullanılarak ölçülmüştür. Araştırma sonuçları Şekil 4.1'de sunulmaktadır. Araştırma bulgularına göre Rusya HS 03, 10, 14, 15, 18 ve 24 kodlu ürün gruplarında karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir. Diğer 18 ürün grubunda ise karşılaştırmalı dezavantaja sahiptir. Daha detaylı incelendiğinde Rusya HS 10 (hububat) ürün grubunda oldukça yüksek bir karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir. Zira Rusya dünyanın en büyük tahıl tedarikçilerindendir. HS 03 (balıklar, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar ve suda yaşayan diğer omurgasız hayvanlar) kodlu ürün grubunda da (2007-2008 yılları hariç) önemli düzeyde karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir. Yine HS 15 (hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar) ve HS 18 (kakao ve kakao müstahzarları) kodlu ürün gruplarında da bazı yıllar hariç karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir. HS 24 (tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler) kodlu ürün grubunda ise 2001-2002 yıllarında karşılaştırmalı avantaj söz konusu değilken, 2003 yılından itibaren bu ürün grubunda da karşılaştırmalı avantaj söz konusudur. HS 14 (örülmeye elverişli bitkisel maddeler) kodlu ürün grubunda ise 2010 yılından beri karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir.

Araştırma sonucuna göre Rusya HS 11, 17 ve 21 kodlu ürün gruplarında zamanla dezavantajlı duruma düşmüştür. İncelenen dönemde HS 11 (değirmencilik ürünleri; malt; nişasta; insülin; buğday glütenu) kodlu ürün grubunda 2009 yılına kadar karşılaştırmalı

üstünlük söz konusu iken son yıllarda bu ürünlerdeki avantajını kaybetmiştir. Yine HS 17 (şeker ve şeker mamulleri) kodlu ürün grubunda başlangıçta avantaj söz konusu iken, 2005 yılından beri karşılaştırmalı dezavantaj söz konusudur. Rusya HS 21 (yenilen çeşitli gıda müstahzarları) kodlu ürün grubunda 2001-2008 döneminde karşılaştırmalı üstünlüğe sahipken, 2009 yılından bu ürünlerdeki avantajını kaybetmiştir.

Ürün Kodu	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
01	0,10	0,10	0,17	0,19	0,05	0,04	0,02	0,04	0,05	0,04	0,04	0,04	0,07
02	0,03	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,02	0,03	0,04	0,03	0,04	0,06
03	2,90	1,98	1,80	1,60	1,43	1,34	0,87	0,89	2,69	4,03	3,07	2,24	2,52
04	0,84	0,47	0,45	0,62	0,53	0,60	0,45	0,56	0,43	0,23	0,18	0,31	0,32
05	1,18	0,46	0,51	0,60	0,57	0,65	0,41	0,44	0,30	0,47	0,49	0,43	0,70
06	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
07	0,28	0,26	0,28	0,44	0,30	0,29	0,16	0,21	0,25	0,17	0,49	0,50	0,35
08	0,46	0,24	0,37	0,54	0,24	0,32	0,16	0,13	0,09	0,04	0,07	0,10	0,08
09	0,20	0,13	0,19	0,48	0,39	0,41	0,33	0,42	0,31	0,31	0,21	0,24	0,34
10	2,49	6,19	6,05	3,76	5,49	4,97	6,39	4,23	4,91	4,34	4,69	4,45	3,59
11	2,35	0,87	1,80	1,39	1,18	1,43	1,52	2,29	1,51	0,90	2,17	0,75	0,81
12	0,86	0,28	0,64	0,48	0,52	0,46	0,22	0,21	0,22	0,19	0,31	0,37	0,32
13	0,03	0,01	0,06	0,11	0,04	0,04	0,06	0,03	0,01	0,03	0,02	0,02	0,05
14	0,09	0,04	0,03	0,03	0,12	1,04	0,98	1,60	0,95	1,04	1,12	1,51	1,38
15	1,00	0,52	0,48	0,92	1,14	1,71	1,09	1,41	1,50	1,28	1,19	1,81	2,03
16	1,47	0,74	0,52	0,74	0,78	0,63	0,50	0,68	0,45	0,32	0,24	0,33	0,39
17	1,23	1,07	0,72	1,02	0,61	0,68	0,73	0,57	0,44	0,33	0,45	0,45	0,50
18	1,60	1,11	1,17	1,82	1,55	1,52	1,20	1,45	0,94	1,03	0,93	1,09	1,36
19	0,77	0,58	0,80	1,26	1,02	1,06	0,93	1,12	0,71	0,60	0,50	0,64	0,83
20	0,20	0,15	0,20	0,31	0,35	0,32	0,21	0,27	0,22	0,15	0,13	0,26	0,37
21	1,06	0,75	1,04	1,56	1,37	1,26	1,02	1,34	0,93	0,77	0,64	0,73	0,90
22	0,64	0,60	0,61	0,67	0,64	0,70	0,54	0,69	0,47	0,51	0,41	0,43	0,48
23	0,50	0,28	0,48	0,96	0,63	0,64	0,65	0,70	0,59	0,84	0,78	0,97	1,19
24	0,67	0,72	1,05	1,33	1,60	1,48	1,16	1,73	1,51	1,46	1,29	1,41	1,65

Tablo 4.1. Rusya Tarım Ürünlerine Ait AKÜ İndeks Değerli

Kaynak: INTRACEN verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

SONUÇ

1990-2000 döneminde yaşanan ekonomik durgunluk sonrası 2001 yılından itibaren Rusya tarım ürünleri ihracatı önemli düzeyde büyüme kaydetmiştir. 2001-2013 döneminde tarım ürünleri ihracatı 10 kat artış göstermiştir. Bugün Rusya dünyanın en önemli hububat tedarikçisi iken, aynı zamanda da hayvansal ürünler ithalatçısıdır. Bu çalışmada Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler indeksi kullanılarak 2001-2013 dönemi için Rusya'nın tarım ürünlerindeki karşılaştırmalı üstünlüğü belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucuna göre Rusya HS 03, 10, 14, 15, 18 ve 24 kodlu ürün gruplarında karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir. Rusya HS 11, 17 ve 21 kodlu ürün gruplarında başta karşılaştırmalı üstünlüğe sahip iken, zamanla bu ürün gruplarındaki karşılaştırmalı üstünlüğünü kaybetmiştir.

Genel olarak değerlendirme yapılacak olursa Rusya önemli bir tarımsal potansiyele sahiptir. Ancak Rusya'nın tarımsal üretimi potansiyelin altında kalmaktadır. Son 10 yılda tarımsal üretim ve ihracatında önemli artışlar sağlansa da günümüzde Rusya tarım ürünlerinde net



ithalatçı ülke konumundadır. Tarım sektörünün uluslararası rekabet gücünün artırılması için tarımsal üretimde verimlilik, katma değer ve kaliteye önem verilmelidir.

KAYNAKLAR

- Aiginger, K. (2000). *Specialisation of European Manufacturing*, Australian Economic Quarterly, 2, 81-92.
- Amighini, A. (2005). *China in the International Fragmentation of Production: Evidence from the ICT Industry*, The European Journal of Comparative Economics, 2 (2), 203-219.
- Çoban, O., Peker, A.E. ve Kubar, Y. (2010). *Türk Tarımının Avrupa Birliği Ülkeleri Karşısındaki Sektörel Rekabet Gücü*, S.Ü. İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Sayı: 20, 247-266.
- Erkan, B. (2012). *Türkiye'nin Geleneksel İhraç Tarım Ürünlerinde Uzmanlaşma Düzeyi*, Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 4 (1), ISSN: 1309-8012 (Online).
- Fertö, I. ve Hubbard, L. J. (2003). *Revealed Comparative Advantage and Competitiveness in Hungarian Agri-Food Sectors*, World Economy, 26 (2), 247-259.
- Fertö, I. ve Bojnec, S. (2007). *Comparative Advantages in Agro-Food Trade of Hungary, Croatia and Slovenia with the European Union*, IAMO Discussion Paper No. 106, Germany.
- INTRACEN, 2015, www.intracen.org (26.04.2015)
- Ishchukova, N. ve Smutka, L. (2013). *Revealed Comparative Advantage of Russian Agricultural Exports*, Acta Univ. Agric. Silvic. Mendelianae Brun. 61 (4), 941-952.
- Kanaka, S. ve Chinadurai, M. (2012). *A Study of Comparative Advantage of Indian Agricultural Exports*, Journal of Management and Science, 2 (3), 1-9.
- Kiselev, S. ve Romashkin, R. (2012). *Possible Effects of Russia's WTO Accession on Agricultural Trade and Production*, ICTSD, Issue Paper No: 40, Geneva, Switzerland.
- Korgun, I. (2013). *Trade and Growth: Some Evidence from Russia for 2000-2012*, Eurasian Review, 6, 29-42.
- Salputra, G., van Leeuwen, M., Salamon, P., Fellman, T., Banse, M. ve von Ledebur, O. (2013). *The Agri-Food Sector in Russia: Current Situation and Market Outlook Until 2025*, European Commission, JRC Scientific and Policy Reports.
- Savin, I. ve Winker, P. (2009). *Forecasting Russian Foreign Trade Comparative Advantages in the Context of a Potential WTO Accession*, Central European Journal of Economic Modelling and Econometrics, 1, 111-138.
- Stanojevic, N. (2014). *Effects of Russia's WTO Accession on Agricultural Trade and Production*, Economic Outlook, 16 (3), 93-110.
- Vasilieva, N.A. (2012). *The Competitive Environment of the World Food Market as the Factor of Development of the Enterprises of the Food-Processing Industry of Russia*, Scientific Journal NRU ITMO, 1 (10), <http://economics.ihbt.ifmo.ru> (20.04.2015)

RUSSIA'S COMPARATIVE ADVANTAGE IN AGRICULTURAL PRODUCTS

Güçgeldi Bashimov

Nigde University

ABSTRACT

Today, Russia is a major agricultural exporter and importer. Agricultural sector plays an important role in Russia's internal and external trade. The main objective of this study is to determine the comparative advantage of Russia's agricultural products during the period 2001-2013. In this study Balassa's Revealed Comparative Advantage index is used. Harmonised System (HS) classification is used in this study. According to research Russia has a comparative advantage in the HS 03, 10, 14, 15, 18 and 24 product groups.

Keywords: *Export, Russia, Agriculture*

JEL Classification: F14, Q17